

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum angelus bonus, vel malus possit peccare venialiter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](#)

Q V AEST. LXX XIX.

habens motus inde liberatos, haberet ratio nem inferioris reip̄e & tu suip̄ius, ut delibera rans est, unde per inferius & superius hic non ipsa partes ani me intelligend̄ sunt, sed officia: ita quod ille status habeat, quod in quadam supremum officium Deo suberat, inferioris officia cuiuscunq; partis sine ifallibili ordine recte superiori officio sub debatur, unde Seco ab officio ad portionem anima declinauit. Et quoniam hec doctrina, ut patet i litera ex Augustino decimoquarto de ciuitate Dei, ē recta, sic exponitur: quia apud ipsum inferius & superius officio distinguuntur. ¶ Ad secundum dicatur, quod Adam in illo statu non potuit dicere verbum otiosum, propter rationem dictam, antequa peccasset mortaliter.

¶ Ad tertium negatur sequela: & ad probationem dicitur, quod licet utrumque sit ei impossibile: mortale autem ultra hoc est corrupcione illius status: ueniale autem non, ut in litera dicitur in responsione ad tertium.

¶ Ad quartum dicitur, quod maior est uera, ubi est uero medium essentialem ordinari etiam ueniale autem non est mediū secundum ueritatem sed extremum, sub malo namque & peccato, & huiusmodi clauditur utrumque peccatum, mortale feliciter & ueniale: ius ita autem est sub altero extremo, scilicet bono, recto, & huiusmodi.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ueniale non sumitur ibi secundum quod nunc de ueniali loquimur, sed dicitur ueniale, quod est facile remissible.

AD SECUNDVM Dicendum, quod illa elatio, quae praecessit in animo hominis, fuit primum hominis peccatum mortale: dicitur autem praecessisse deiectionem eius in exteriorem actum peccati. Huiusmodi autem elationem subiectum est & experiendi cupiditas in uiro, & dubitatio in muliere, quae ex hoc solo in quandam aliam elationem prorupit, quod praecipi mentionem a serpente audiuit, quasi nolle sub precepto contineri.

AD TERTIVM dicendum, qd peccatum mortale instantiū oponitur integrati primi status, quod corruptit ipsum, quod peccatum ueniale facere non

ARTIC. IIII.

F potest. & quia non potest simul esse quæcumque in dinatio cum integritate primi status, consequens est, quod primus homo non potuerit peccare, uero ter antequam peccaret mortaliter.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum angelus bonus, uel malus possit peccare uenialiter.

AD QVARTVM sic procedit. Videlur, quod angelus bonus, uel malus possit peccare uenialiter. Homo enim cum angelis conuenit in superiori anima parte, quæ mens vocatur, secundum illud Greg. in Hom. * Homo intelligit cum angelis: sed homo secundum superiorē partem anima potest peccare uenialiter. ergo & angelus.

H

¶ 2 Præter. Quicunque potest quod est plus, potest et quod est minus, sed angelus potuit diligere bonum creatum plus quam Deum, quod fecit peccando mortaliter. ergo etiam potuit bonum creatum diligere infra Deum inordinate, uenialiter peccando.

¶ 3 Præter. Angeli mali uidentur aliqua facere, quæ sunt ex genere suo ueniali peccata, prouocando homines ad malum & ad alias huiusmodi leuitates: sed circumstantia non facit de ueniali mortale, ut dictum est: si speciali prohibitione superueniente, quod est in proposito; ergo angelus potest peccare.

SED CONTRA est, quod maior est perfidus angelus, qd perfectio hominis in primo statu: sed homo primo statu non potuit peccare uenialiter, ergo minus angelus.

I

RESPONDEO. Dicendum, quod intellegi, sicut in primo dictum est, * non est scursus, ut scilicet procedat a principiis in conclusiones seorsim, utrumque intelligens, sicut nobis contingit. unde oportet quod quando considerat conclusiones, consideret eas præsumt in principiis. In appetibilibus autem, malitioriens dictum est, fines sunt sicut principia uero que sunt ad finem, sunt sicut conclusiones, unde mens angelii non fertur in ea quæ sunt ad finem, nisi secundum quod stant sub ordine finis: pro hoc ex natura sua habent, quod non possit inordinate circa ea, quæ sunt ad finem, nisi sit deordinatio circa finem ipsum, quod est peccatum mortale. Sed angelii bonorum mens, ea quæ sunt ad finem, nisi in ordinem ad finem sit, qui est Deus, & propter hoc omnes actiones sunt actus charitatis, & sic in eis non potest peccatum ueniale. Angelii uero mali in nihil auertunt, nisi in ordine ad finem peccati superbia, & ideo in omnibus peccant mortaliter quæcumque propria uoluntate agunt. Secus autem est de titu naturalis boni, qui est in eis, utinam est.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod conuenit quidem cum angelis in mente, intellectu: sed differt in modo intelligenti, & dictum est. *

A D SECUNDUM dicendum, quod angelus non potuit minus diligere creaturam, quam Deum, nisi simul referens eam in Deum, sicut in ultimum finem, ut aliquem finem inordinatum, ratione ianuam dicta.
A D TERTIVM dicendum, quod omnia illa quae uidentur esse uenialia, dæmones procurant, ut homines ad sui familiaritatem attrahant, & sic deducant eos in peccatum mortale: unde in omnibus mortaliter peccant propter intentionem finis.

ARTICVLVS V.

Super questionis 89. articulum quin-
tum.

Vtrum primi motus sensualitatis infide-
libus sint peccata mortalia.

N art. 5. nota titu-
lum, quod loqui-
tur tamquam de primis
motibus sensualitatis, & non de omni-
bus motibus infide-
lium, & non mireris
& si differunt dispu-
tatione. & mal.

Super questionis
89. articulum sex-
tum.

IN art. 6 eiusdem
89. quest. dubium
duplex occurrit circa illa uera. Multo
magis excusat eum a
peccato ueniali &c.
primum, quia aut
author intendit sim-
plificare de ueniali,
aut ratiōne de ue-
niali ex genere. Si
simplificare, falsum
est quod defectus ra-
tionis excusat a mor-
ali excusat a ueniali,
ut patet in primis
motibus quos defen-
dit rationis delibera-
tio. Si de ueniali ex ge-
nere tantum, non in-
fert intentum, quod origi-
nale cum uenia-
li solo non inten-
sio. Dicit enim
quāpiam, quod puer
in originali existens
ante plenum usum li-
beri arbitrio, incipiens
aliqua fieri semini li-
beri arbitrio ut con-
tingit in somno len-
tice, peccare potest ap-
petendo aliquod de-
lecatibile illud, cui non
puta, concubitu puel-
lo, quod propter im-
perfectionem actus
indelebari erit ue-
niale.

S R D C O N T R A est, quod
dicitur Aetuum decimo. Non est
personarū acceptor Deus, quod
ergo unius non imputat ad damnationem, nec alterius: sed primos
motus infidelibus non imputat ad
damnationem. ergo etiam nec
infidelibus.

R E S P O N D E O. Dicen-
dum, quod irrationabiliter di-
citur, quod primi motus infi-
delium sint peccata mortalia,
si eis non consentiantur. & hoc

patet dupliciter. Primo quidem, quia ipsa sensualitas non potest esse subiectum peccati mortalis, ut supra est habitum. est autem eadē natura sensualitatis in infidelibus & fidelibus: unde non potest esse, quod solus motus sensualitatis in infidelibus sit peccatum mortale. Alio modo ex statu ipsius peccantis, nunquam enim dignitas personae diminuit peccatum, sed magis auger, ut ex * supra dictis patet. unde nece peccatum est minus in infidelibus, quam in infidelis, sed multo maius. Nam & infidelium peccata magis merentur ueniam propter ignorantiam, secundum illud 1.ad Timoti. Misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans tecum in credulitate mea; & peccata infidelium aggrauant propter gratiae sacramenta, secundū illud Hebreo. 10. Quanto magis putatis detiniora metteri supplicia, qui sanguinem Testamenti, in quo sanctifica tūs est, pollutum duxerit.

A D PRIMVM ergo dicendum, quod Apostolus loquitur de damnatione debita peccato originali, quae auferitur per gratiam Iesu Christi, quamvis maneat concupiscentie fomes. unde hoc quod fideles concupiscunt, non est in eis signum damnationis originalis peccati, sicut est in infidelibus. Et hoc modo intelligendum est * dictum Ans. Vnde patet solutio ad secundum.

C Ad TERTIVM dicendum, quod illud debitum non concupiscendi, erat per originalem iustitiam. unde id quod opponitur tali debito, non pertinet ad peccatum actuale, sed ad peccatum originale.

ARTICVLVS VI.

Vtrum peccatum ueniale possit esse in-
aliquo cum solo originali.

A D SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod peccatum ueniale possit esse in aliquo cum solo originali. Dispositio enim praecedit habitum: sed ueniale est dispositio ad mortale, ut * supra dictum est. ergo ueniale in infidelibus, cui non remittitur originale, inuenitur ante mortale: & sic quandoque infideles habent peccata mortalia cum originali sine mortalibus.

T 2 Præterea. Minus habet de connexione & conuenientia ueniale cum mortale, quam mortale peccatum cum mortali: sed infidelis subiectus originali peccato potest committere unum peccatum mortale, & non aliud.

Prima secundus S. Thomas.

quod minus requi-
riunt ad faciendum
aliquid imperfectum
quam perfectum.

Peccatum enim mor-

talē constat esse per-
fectum, & ueniale

imperfectum: &

quod non omne ex-
culsat a maiore,

exculsat a minore,

ut patet in infidelibus,

qui exculsan-

tur ab infidelitatibus

peccato, si nihil au-

dierunt, & non ab

alii, a quibus caue-

rēs ēsset Christiani.

Ad hanc dubia di-

catur, quod cum in

litera explicite di-

catur. Multo magis

exculsat a ueniali,

si committat al-

iquid, quod sit ex ge-

nere suo tale, du-

bium non est quod

de ueniali ex genere

in illis uerbis loqui-

tur, & intendit, quod

puero, committente

aliquid mortale ex

genere, & aliquid

ueniale ex genere,

si defectus etatis ex

causat eum a mor-

ali, exculsat etiam

a ueniali, & multo

magis. Et quod

exculsat etiam a ueniali

in promptu est

ratiō quia utrumque

libertatem exigit, &

conuenit in hoc possum in

quod est fieri posse arg. 2.

Ad TERTIVM dicendum, quod illud debitum non concupiscendi, erat per originalem iustitiam. unde id quod opponitur tali debito, non pertinet ad peccatum actuale, sed ad peccatum originale.

D

ARTICVLVS VI.

Vtrum peccatum ueniale possit esse in-
aliquo cum solo originali.

A D SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod peccatum ueniale possit esse in aliquo cum solo originali. Dispositio enim praecedit habitum: sed ueniale est dispositio ad mortale, ut * supra dictum est. ergo ueniale in infidelibus, cui non remittitur originale, inuenitur ante mortale: & sic quandoque infideles habent peccata mortalia cum originali sine mortalibus.

T 2 Præterea. Minus habet de

connexione & conuenientia ueniale cum mortale, quam mortale

peccatum cum mortali: sed infidelis subiectus originali peccato

potest committere unum peccatum mortale, & non aliud.

pter quod si impedi-

mētum libertatis sat

est ad faciendum,

quod actus tam ma-

llus. scilicet ex gene-

re mortalis commis-

fus a puero, sibi non

imputatur, a fortiori

sufficit ad faciendum, q

BB 4 actus